

Jaarverslag 2017

Zin in Utrecht

Centrum voor levensvragen

...aandacht voor wie u bent

Voorwoord

De gemeente Utrecht wil een toegankelijke en inclusieve stad zijn, waar mensen zolang mogelijk mee kunnen doen aan het maatschappelijk leven. Sinds enkele jaren is het overheidsbeleid erop gericht mensen op eigen kracht te laten functioneren of ze helpen die eigen kracht te (her)vinden. Dat blijkt voor sommigen een enorme opgave. Veel van de beleidsmaatregelen, zoals de huidige Wmo, zijn uiteindelijk gebaseerd op de noodzaak tot kostenbesparing: ontmoetingsplekken zijn wegbezuinigd, budgetten voor ondersteuning beperkt en de afhankelijkheid van mantelzorgers of vrijwilligers groeit. Mensen voor wie het leven zwaar valt, maar ook ongeletterden of digibeten, of degenen die moeilijk aansluiten bij anderen, kunnen zo sneller op drift raken.

Zin in Utrecht heeft in de vijf jaar van haar bestaan ervaren hoe groot de behoefte kan zijn aan oprechte aandacht en tijd voor mensen in geestelijke nood. In ziekenhuizen, zorgcentra, ggz-instellingen en gevangenissen is daarvoor in principe altijd een vorm van ondersteuning aanwezig. Los van de medische zorg en behandeling is er ruimte voor diepgaande gesprekken, zonder oordeel of consequentie. Men kan praten over het levenseinde, terugblikken op wat goed of fout ging, pogen vooruit te zien. Het gaat niet om kwesties op te lossen of te regelen, maar om te leren omgaan met iets als spijt, rouw, angst. Of om te helpen met passende rituelen bij wat beleefd wordt.

In 2017 heeft Zin in Utrecht projecten en activiteiten voortgezet of geïnitieerd om aan de vraag van juist de zelfstandig thuis wonende inwoners, jong en oud, tegemoet te kunnen komen. Alleen het enorme doorzettingsvermogen van de twee initiatiefnemers, Godelieve van Liebergen en Suzette van IJssel, heeft de organisatie gebracht waar die nu staat. Zin in Utrecht is een begrip in de stad.

Geestelijk verzorgers die extramuraal werken, doen dit als zelfstandig ondernemer. Ook degenen die samen werken met Zin in Utrecht. Maar het is nog steeds een groot probleem om het individuele werk vergoed te krijgen. Er zijn enkele zorgverzekeraars die vergoedingsmogelijkheden bieden en ook in de palliatieve zorg kan er meer dan eerst, maar in alle andere gevallen zal men zelf moeten betalen voor geestelijke begeleiding. De gemeente gaat er vanuit dat mensen bij de kerk of moskee terecht kunnen, maar dat gaat voor grote groepen niet op, is algemeen bekend. Daar hebben deze instanties de menskracht ook niet voor. Daarom vervolgde Zin in Utrecht haar pionierswerk om het financieringsvraagstuk te agenderen. Want dat is inmiddels de tweede functie van deze organisatie: het veranderen van het beleid rond zingeving en levensvragen. Zorgen voor een degelijke financieringsbasis en meer ruimte voor individuele begeleiding. Ook hierin zijn zeker stappen gemaakt, in samenwerking met anderen.

Als nieuwe voorzitter van de Raad van Toezicht ben ik zeer benieuwd naar het vervolg.

Utrecht, 4 juni 2018

Elisabeth van Oostrum

Voorzitter Raad van Toezicht ZiU

1. Organisatie en bestuur

Zin in Utrecht is een lokaal samenwerkingsverband van geestelijk verzorgers. De stichting is opgericht in 2013 met als doel extramurale geestelijke begeleiding in Utrecht aan te bieden. Aanleiding hiervoor waren de grote veranderingen op het terrein van zorg en welzijn in ons land, en daarmee ook in Utrecht. Het neveneffect van de kanteling in de zorgsector is dat mensen die normaal gesproken in zorginstellingen een beroep deden op een geestelijk verzorger en geen levensbeschouwelijke binding hebben, in hun thuissituatie verstoken zijn van deze vorm van hulpverlening. Daarnaast vormt de ondersteuning die maatschappelijk werkers of psychologen bieden, niet altijd het antwoord waar mensen naar op zoek zijn, met alle extra kosten van dien.

Met dit jaarverslag hopen wij een compact en helder te geven van de vorderingen van Zin in Utrecht van het afgelopen jaar om het vak extramuraal op de kaart te zetten en het vinden van structurele financiering voor deze vorm van zorg. Voor gesubsidieerde projecten zijn de afzonderlijke rapportages opvraagbaar.

Bestuur

In 2017 vergaderde het bestuur, dat bestaat uit Godelieve van Liebergen (voorzitter) en Suzette van IJssel (penningmeester) 17 maal. De vergaderingen worden doorgaans bijgewoond en ondersteund door een extern adviseur (vrijwilliger).

Voorts vond er wekelijks een inhoudelijk overleg plaats (26 keer) met oog op praktisch inhoudelijke afstemming, de coördinatie van de verschillende projecten en de voorbereiding van de teamoverleggen. Het streven is om in 2018 het aantal vergaderingen verder terug te brengen.

Naast het bestuurlijke werk, verrichten de beide bestuursleden niet alleen veel uren aan coördinatie, maar ook aan secretariële en administratieve ondersteuning, acquisitie en fondswerving, netwerken, PR en communicatie. Het gaat daarbij naar schatting om gemiddeld 15 – 18 uur per week per persoon. Deze uren zijn slechts voor een deel vergoed vanuit de projecten. Het ontlasten van de bestuursleden blijft een aandachtspunt.

De beide bestuursleden ontvangen voor hun bestuurlijk werk een vrijwilligersvergoeding binnen het fiscale maximum.

Raad van Toezicht

Begin 2017 moest een nieuwe Raad van Toezicht worden samengesteld wegens het aflopen van de zittingstermijn van de leden. Drie nieuwe leden zijn bereid gevonden om op onbezoldigde basis zitting te nemen in de RvT voor de komende drie jaar:

- Elisabeth van Oostrum, o.a. voormalig wethouder in Zeist, voorzitter van Mezzo (organisatie voor mantelzorgers) en bestuurslid bij het Humanistisch Verbond;
- Marieke Lampe, o.a. voormalig beleidsmedewerker van COSBO Stad Utrecht en nu werkzaam als zelfstandig coach / adviseur;
- Raymond Ronkes, o.a. vice-voorzitter en secretaris van de Parkinsonvereniging.

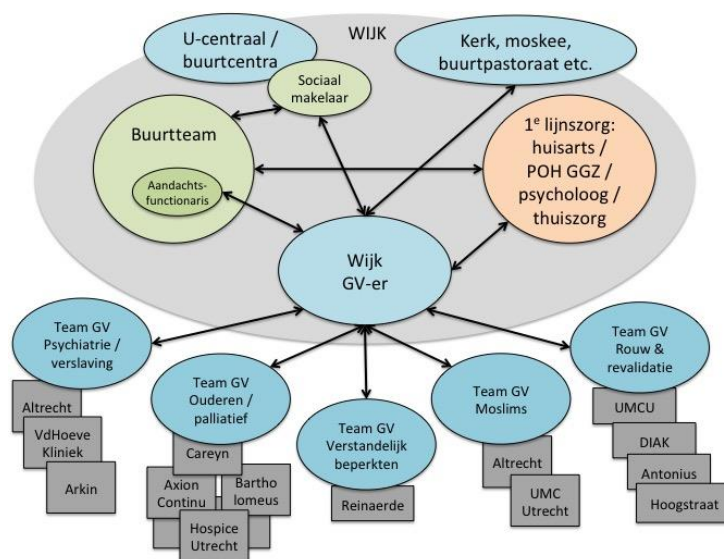
De nieuwe leden bieden graag hun kennis en ervaring aan om bij te dragen aan versterking van Zin in Utrecht en het uitdragen van de visie op geestelijke begeleiding in het sociaal domein. Doel is verdere professionalisering van de stichting om vaste voet aan de grond te krijgen. De RvT vergaderde in 2017 drie maal. Zij heeft het jaarverslag 2016 goedgekeurd, incl. de financiële verantwoording over 2016.

Team van geestelijk verzorgers

Het team bestond in 2017 in totaal uit zes geestelijk verzorgers. Naast de vaste aangesloten geestelijk verzorgers, Godelieve van Liebergen en Suzette van IJssel, bestond het team uit Marc Rietveld, Razi Quadir en Vera Broekhuijsen. Later in het jaar sloot Salima el Ayachi, geestelijk verzorger in opleiding,

aan. Deze geestelijk verzorgers dragen Zin in Utrecht een warm hart toe en denken actief mee hoe de organisatie verder vorm te geven binnen het zorglandschap van de gemeente Utrecht. Doordat zij voor hun bron van inkomsten afhankelijk zijn van andere werkzaamheden, zijn zij beperkt inzetbaar. Een groot deel van het dagelijks werk rust derhalve op de schouders van beide bestuursleden. Eind 2017 echter meldden zich wel weer enkele nieuwe belangstellenden met wie verkennende gesprekken zijn gestart.

Het team kwam in totaal 14 keer bijeen, waarvan 5 bijeenkomsten als intervisiebijeenkomst zijn geaccrediteerd door het SKGV. Het hoofdthema is ontwikkeling van vakgebied eerstelijns geestelijke verzorging. Onderwerpen tijdens de overleggen waren: voorbereiding werkbezoek van de Wethouder d.d. 16 maart 2017, ontwikkeling van diverse projecten en activiteiten, zie overzicht verderop p. 5, samenstelling nieuwsbrieven, visieontwikkeling, zoals ABC-model (zie bijlage p. 8) en aftasten mogelijkheden plan GV in de Wijk (zie onderstaande illustratie).

Vrijwillige ondersteuning

Door het project *Zorg naar Maat* ontwikkelde Zin in Utrecht zich reeds in 2016 steeds meer tot vrijwilligersorganisatie. Deze trend zette zich door in 2017. Inmiddels beschikt Zin in Utrecht over twintig bezoekevrijwilligers die gekoppeld kunnen worden aan kwetsbare en eenzame inwoners. Daarnaast zijn er negen vrijwilligers beschikbaar voor ondersteunende werkzaamheden, zoals folders verspreiden, social media en websitebeheer, administratie en bestuursadvisering. Er doen zich regelmatig wisselingen voor in het vrijwilligersbestand, om uiteenlopende redenen. Begeleiding en coördinatie van vrijwilligers vergt daarom extra aandacht en tijd van het bestuur.

In totaal kende Zin in Utrecht aan het eind van 2017 25 vrijwilligers, buiten de leden van de Raad van Toezicht en de aangesloten geestelijk verzorgers.

Communicatie en PR

De communicatie en PR voor de projecten en het werk van Zin in Utrecht verlopen via de website www.zininutrecht.nu, een Facebookpagina, gedrukte folders en een digitale nieuwsbrief die afgelopen jaar vier maal werd uitgebracht en eind december 463 ontvangers had. Naast het eigen aanbod van Zin in Utrecht is in de nieuwsbrief ook dit jaar weer extra aandacht ingeruimd voor actuele thema's of aansprekende activiteiten van andere organisaties.

Tip 1: Themamiddag 'Jongeren en Rouw' op 26 maart a.s.

TROST Voor jongeren die een betekenisvol verlies hebben geleden (denk aan een ouder, broer, zus, partner of andere dierbare naaste) organiseert Humanitas op zondagmiddag 26 maart in samenwerking met Café Tröst een thema middag 'Jongeren en Rouw'. Zie ook: <http://www.troost.nl/>. Voor mensen die een dierbare hebben moeten verliezen, is het is überhaupt de moeite waard om eens op de site te kijken welke activiteiten Café Tröst de komende maanden aanbiedt.

Tip 2: Kampvuur-meezingavond op 8 april

Wie in de dagen voor Pasen eens op een andere manier wil stilstaan bij de laatste levensdagen van Jezus van Nazareth willen we graag wijzen op de kampvuur-meezingavond op zaterdag 8 april a.s. om 20.30 uur (Scouting Salwega, Oude Liesbosweg 271, in Utrecht). Zie ook ardispark.nl/singalongsongs.

Tip 3: Zorg & Zo: Stagiaires reiken helpende hand

Wanneer je een wijkbewoner treft die eenzaam is, niet alleen de deur uit wil/kan/durft of extra ondersteuning bij licht huishoudelijk werk kan gebruiken, dan kan het wijkleerbedrijf Zorg & Zo hierin in de wijk Overvecht een rol van betekenis spelen. De stagiaires van Zorg & Zo komen bij de mensen thuis. Zij zijn dienstverlenend en willen graag leren. Vanuit Zorg & Zo worden deze stagiaires begeleid en gestimuleerd in te gaan op de behoefte van de 'klant'. Het mes snijdt aan twee kanten. De stagiaire doet een ervaring op en de wijkbewoner is geholpen. Daarnaast is gebleken dat veel 'klanten' het fijn vinden een rol te spelen in het leerproces van de studenten. De regie is in handen van de wijkbewoner en diens hulpvraag staat centraal. Zie voor meer informatie en aanmelding: www.zorgenzo.nu of bel 0629339187.

Nieuwsbrief-voorbeeld

Voorts is met oog op zicht- en vindbaarheid gewerkt aan een sociale kaart met daarin opgenomen de meest relevante organisaties en instanties per wijk met oog op ons plan *GV in de wijk*. Hierin zijn ook de levensbeschouwelijke groeperingen en instellingen opgenomen. Daarnaast is de perslijst bijgewerkt en is een overzicht gemaakt van de websites en nieuwsbrieven waar de activiteiten van Zin in Utrecht op kunnen worden gepubliceerd.

Aan het eind van het jaar hebben we een aantal mensen van de Zin in Utrecht-gemeenschap gevraagd naar hun levensboodschap voor andere Utrechters om andere mede Utrechters een goed nieuw jaar te wensen en een set nieuwjaarskaarten gemaakt die naar onze samenwerkingspartners zijn gegaan (zie voorbeeld op pagina 9). Het thema was *Trage Vragen*. Hiermee geven we vorm aan een van onze doelstellingen om kwetsbare Utrechters te ondersteunen bij het verbinding maken met anderen vanuit hun eigen spiritualiteit of levensinspiratie.

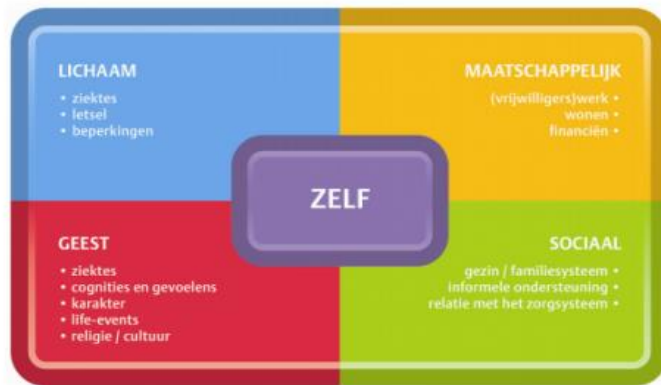
2. Doelrealisatie conform jaarplan

De doelstellingen van Zin in Utrecht zijn:

1. Het begeleiden en ondersteunen van kwetsbare extramurale zorgbehoevenden in de gemeente Utrecht in de vorm van eerstelijns professionele geestelijk verzorging, in verzekerde en onverzekerde vorm.
2. Het verzorgen van cursussen op het gebied van spiritualiteit, zingeving en existentiële problematiek, gericht op de preventieve werking die uitgaat van aandacht voor het geestelijk leven van (kwetsbare groepen) mensen
3. Het bieden van training en scholing aan vrijwilligers en professionals in zorg en welzijn waar aandacht en deskundigheid voor existentiële vragen en behoeftes onder zorgbehoevenden een rol spelen.
4. Het initiëren van en openstaan voor samenwerking met lokale organisaties op het gebied van welzijn, hulpverlening en zingeving waaronder ook de diverse levensbeschouwelijke genootschappen met specifiek als insteek de deskundigheid op vlak van zingeving, levensvragen, spiritualiteit en de existentiële dimensie.

Ad 1. Individuele begeleiding

Vooral de ondersteuning van kwetsbare inwoners van de stad gaat Zin in Utrecht zeer aan het hart. Juist daar lijkt het (financierings-)systeem te falen. De hulpvragen of opdrachten die op ons afkomen hebben betrekking op allerlei kwesties: euthanasie, eenzaamheid, zinloosheid, spirituele verwarring, onverwerkte rouw, balans, het leven, hoog-sensitiviteit, herpakken van het leven met NAH, schuldgevoelens, teleurstelling, ondersteuning in de palliatieve fase bij een naderend levenseinde en zo meer. Ook mensen die levensbeschouwelijk zoekend zijn of op zoek zijn naar een (eigen) gezond gewortelde spiritualiteit, weten ons te vinden of worden doorverwezen naar ons, bijvoorbeeld door de POH-GGZ. Het gaat hierbij om specialistische kennis op levensbeschouwelijk (terrein) die in de

4 Domeinen model, Overvecht Gezond 2012

reguliere hulpverlening niet altijd aanwezig is. Dit gebeurt op basis van het 4D-model, dat steeds vaker gebruikt wordt en waarmee de buurtteams worden geacht te werken.

In het afgelopen jaar hebben in totaal 71 cliënten beroep gedaan op enige vorm van begeleiding door Zin in Utrecht, waarvan 50 nieuwe aanmeldingen in 2017. Zie voor een gedetailleerd verslag de rapportage van *Zorg naar Maat*.

Ad 2 Groepsaanbod

Hieronder een samenvattend overzicht van de lopende en voorbereide projecten van Zin in Utrecht:

PROJECT	INHOUD	RESULTAAT
Zorg naar Maat (2016/17/18)	Koppeling kwetsbare cliënten aan bezoekvrijwilligers, die getraind en begeleid worden door ZiU.	56 cliënten, w.v. 12 naar vrijwilligerswerk geleid, 19 succesvolle vrijwilligers- koppelingen + 20 vrijwilligers als bezoeker geworven
Bouwstenen van herstel (met Steunpunt GGZ) (nov.2017 gestart)	-Training en begeleiding van cliënten met GGZ-achtergrond voor een jaar. -Training Zelfcompassie	12 deelnemers
Social Media (i.s.m. Lister en Enik Recovery Crazywise) (aug 17-jun 18)	Vergroten van het bewustzijn in de omgang met social media, het versterken van het eigen netwerk en het leren omgaan met valkuilen en risico's voor mensen met een psychische kwetsbaarheid.	30-40 deelnemers
-Islam en Identiteit -Islam in het Publieke Domein (i.s.m. De Hoef – Leidsche Rijn)	-8 avonden Islam-coaching voor moslimjongeren in Nederlandse samenleving -4 dialoogavonden Islam in het publieke domein	-5 aanmeldingen. Geen opkomst -resp. 5, 1, 3 en 10 deelnemers

<p><i>Groepsaanbod (op uitnodiging – deels betaald, deels op vrijwillige basis):</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Senioreninloop Podium Oost - Summerschool Cosbo - Week van de Psychiatrie i.s.m. Enik Recovery College <p>-Week tegen Eenzaamheid ism Oog voor Utrecht via Samen Ondiep en in Buurthuis De Leeuw</p> <p>-N.a.v. eerder succes i.s.m. Astore en Enik</p>	<ul style="list-style-type: none"> -2 bijeenkomsten voor ouderen in -Zomerworkshop voor ouderen -2 workshops:bezinningsworkshop Zelfcompassie en meditatieve workshop Zelfcompassie, en een filmvertoning Crazywise - aanwezig op uitnodiging bij koffie-inloop en wandelochtend Zuilen - workshop Lichaamswerk <p>- filmvertoning Crazywise</p> <p>- filmvertoning Crazywise bij Enik</p>	<ul style="list-style-type: none"> -4-9 deelnemers -7 deelnemers -resp. 6 en 5 deelnemers <p>-50 deelnemers</p> <p>-20 deelnemers</p> <p>-geen aanmeldingen</p> <p>- 40 deelnemers</p> <p>- 20-25 deelnemers</p>
<p>HSP en spiritualiteit</p>	<p>Bijeenkomsten voor hoog sensitieve personen ter ondersteuning en versterking.</p>	<p>- 5 deelnemers</p>

Gedurende het jaar werden de volgende projecten ontwikkeld:

PROJECT	INHOUD	RESULTAAT
<p>Waardenvolle ontmoetingen</p>	<p>Project voor ontmoeting tussen vluchtelingen en wijkbewoners</p>	<p>Niet gerealiseerd: geen professional beschikbaar</p>
<p>Bezinningsbijeenkomsten voor hoger opgeleide ouderen i.s.m. sociaal makelaars</p>	<p>Maandelijkse bijeenkomsten In drie wijken in Utrecht</p>	<p>Toegekend door gemeente m.i.v. 1 nov.</p>
<p>Zelfhulpgroep maatschappelijke participatie</p>	<p>Tweewekelijkse bijeenkomsten</p>	<p>Toegekend door de gemeente m.i.v. 1 nov.</p>
<p>HSP-groep</p>	<p>Bijeenkomsten voor hoogsensitieve personen ter ondersteuning en versterking</p>	<p>Ingediend bij gemeente, niet toegekend</p>
<p>Impuls Spirituele zorg in palliatieve fase in Utrecht</p>	<p>Streven naar kwaliteit in uitvoering van de richtlijn spirituele zorg in de gemeente Utrecht met alle relevante zorgpartijen, gesteund door de beroepsvereniging VGVZ.</p>	<p>Nader uit te werken in 2018.</p>

Hoewel de tijdsinvestering vooraf -zonder zekerheid over honorering van aanvragen- enorm is, heeft projectfinanciering op dit moment de meeste kans van slagen, leiden de gerealiseerde projecten tevens tot meer naamsbekendheid en is de opgebouwde kennis en ervaring van grote waarde: zingeving en levensvragen krijgen steeds meer aandacht in de media en politiek zo is wel gebleken uit

het laatste regeerakkoord. Het tij lijkt langzaam maar zeker te keren, mede ingegeven door maatschappelijke vraagstukken over levensbeëindiging en voltooid leven.

Ad 3. Training en scholing in kader van ABC-model

Een belangrijke taak van geestelijk verzorgers bestaat uit scholing, training en advisering van vrijwilligers en professionals. In het teamoverleg van 6 juli 2017 is een eerste aanzet gedaan over wat Zin in Utrecht juist voor deze doelgroep kan betekenen volgens het ABC-model. Dit model zal in 2018 nader worden uitgewerkt, om te beginnen in het eerder genoemde plan *Impuls Spirituele Zorg in de Palliatieve Fase*. Het ABC-model maakt van dit nog nader uit te werken project een vast onderdeel uit. In 2017 is Zin in Utrecht diverse malen benaderd door een aantal organisaties:

- Op 20 februari 2017 verzorgde Godelieve van Liebergen voor Dynamo, een welzijnsorganisatie in Amsterdam, een presentatie over existentiële gespreksvoering.
- Op 30 mei 2017 was Suzette van IJssel spreker bij de Conferentie *Ouderen, wat houdt ze bezig* van COSBO Stad Utrecht.
- Op 19 en 24 september 2017 dacht Zin in Utrecht mee in de werkgroep Deskundigheidsbevordering van het NIZU (informele zorg) over een Vrijwilligersacademie in Utrecht naar het voorbeeld van andere steden.
- Op 21 november 2017 verzorgde Godelieve van Liebergen, op verzoek van en samen met buurtteammedewerkers een workshop "Maakbaarheid versus Machteloosheid" voor professionals tijdens het symposium "Een diamant is (g)oud waard, Ouder worden in de wijk" van de gemeente Utrecht.
- Op 29 september 2017: bijeenkomst rond film Crazywise voor professionals i.s.m. het NVPA.

Ad 4. Samenwerking in de stad GV in en buiten de stad: netwerkcontacten

Binnen de gemeente Utrecht

In 2017 was Zin in Utrecht aanwezig bij:

- bijeenkomsten van Platform Gezonde Wijk, SAMEN Hoograven, SAMEN Overvecht, SAMEN Oost, SAMEN Leidsche Rijn, SAMEN NoordOost, SAMEN Ondiep, de Sirenelunches in Overvecht, NIZU,
- Op 27 februari: met infostand op het Festival Actief en Gezond Ouder worden.
- Op 29 september: met infostand op de jaarlijkse informatiemarkt voor ouderen, georganiseerd door COSBO.
- Op 6 oktober: met stand op informatiemarkt voor ouderen van het Diaconessenhuis.
- Bijeenkomsten rond implementatie van het 4 D model en MDO in Ondiep en Overvecht. (ZiU heeft bijgedragen aan onderzoek over werken met het 4 D model in de praktijk in de wijken Ondiep en Overvecht).
- Bijeenkomsten in Overvecht in het kader van de Versnelling.

Daarnaast is Zin in Utrecht is samenwerkingspartner van het NUZO en sinds oktober aspirant-lid van het Netwerk Palliatieve Zorg (Utrecht). De betrekkingen met het hospice, COSBO (belangenbehartiging ouderen) en de huisartsen Utrecht (HUS) zijn goed. Activiteiten en oproepen van Zin in Utrecht worden vaak opgenomen in de nieuwsbrief van de HUS en COSBO.

Buiten Utrecht:

Waar mogelijk draagt Zin in Utrecht bij aan kennisontwikkeling bij professionals, niet aan alleen aan professionals in de zorg, maar ook collega's geestelijk verzorger. Zo waren we aanwezig bij het platform LPPGZ, leverden we een actieve bijdrage aan de Taskforce Geestelijke Verzorging buiten de

zorginstellingen van de VGVZ, namen we deel aan de meelesgroep Levensvragen (Septet) en maakten we deel uit van de werkgroep Zicht op Zin (Netwerk Palliatieve Zorg) en de vakgroep Geestelijk verzorging van het NVPA. Ook onderhoudt Zin in Utrecht goede banden met de verschillende opleidingen zoals UVH en de VU.

Daarnaast waren we aanwezig bij:

- Pril-bijeenkomst d.d. 11 september, waar Nienke Kuijvenhoven sprak over het belang van Sociaal Werk Nederland en de lobby hiervoor.
- 10 oktober Jaarlijkse Conferentie Raad voor Volksgezondheid en Samenleving.
- Bijeenkomst UFA, d.d. 10 oktober, Palliatieve Zorg aan Niet-westerse Patiënten.

3. Tot slot

In 2017 heeft Zin in Utrecht zich verder ontwikkeld tot een organisatie die tegemoet kan komen aan de vraag om begeleiding en ondersteuning bij levens- en zingevingsvragen. Tegelijk hebben we intensief gezocht naar middelen en menskracht om dat te kunnen doen wat voor zoveel kwetsbare inwoners van Utrecht belangrijk is.

Wij zijn ontzettend blij met alle vrijwilligers die zich voor ons inzetten en de steun van professionals in de stad die de nut en noodzaak van ons soort expertise erkennen. Voor de toekomst zal in gezet worden om de palliatieve zorg op een hoger plan te krijgen. Wij zouden graag zien dat Zin in Utrecht als landelijke proeftuin wordt aangewezen door de VGVZ, om aandacht voor de knelpunten in de zorg en in de financiering te genereren. Het regeerakkoord biedt daartoe goede mogelijkheden en inmiddels heeft de beroepsvereniging de vraag gekregen om een plan te ontwikkelen voor eerstelijns geestelijke verzorging.

Een brainstormsessie met het team, in het najaar van 2017, gericht op onze toekomst, leverde het visioen op van Zin in Utrecht als lokaal expertisecentrum voor levensvragen. Zolang echter de financieringsbasis onzeker blijft, blijft alles in wankel evenwicht. Hier zullen in 2018 oplossingen voor gevonden moeten worden, ook omdat ons grootste project, *Zorg naar Maat*, eind van dat jaar afloopt. Bestuur, aangeslotenen en de Raad van Toezicht zullen er alles aan doen om dat wat is opgebouwd niet verloren te laten gaan.

Bijlage – Aandacht, begeleiding en crisis volgens het ABC-model*

		Arts en verpleegkundige	Medisch maatschappelijk werker, psycholoog	Geestelijk verzorger	
	<i>Primaire focus, ingang en referentiekader</i>	<i>Somatisch</i>	<i>Psychosociaal</i>	<i>Spiritueel</i>	
A	Aandacht (altijd)	Luisteren, ondersteunen, onderkennen, verkennen	Luisteren, ondersteunen, onderkennen, verkennen	Luisteren, ondersteunen, onderkennen, verkennen, duiden	(Representeren) en verbinden
B	Begeleiding (op verzoek van patiënt)	Zoektocht volgen, doorverwijzen, in kaart brengen	Zoektocht volgen, doorverwijzen, in kaart brengen	Zoektocht volgen, doorverwijzen, in kaart brengen, interpreteren en wegen	
C	Crisisinterventie (indien aangewezen)	Signaleren, doorverwijzen	Onderkennen, begeleiden, behandelen, doorverwijzen	Onderkennen, begeleiden, soms: behandelen, doorverwijzen	

* Zie Richtlijn Spirituele zorg in de Palliatieve zorg (KNL 2010). Hierin wordt de multidisciplinaire benadering aanbevolen waarin de verschillende disciplines elk hun eigen expertise, rol en taak hebben. De geestelijk verzorger is de professional die gespecialiseerd is in het verlenen van spirituele zorg. Zie ook Marie-José Gijssberts, "Integratie van zingeving in het zorgproces", Zingeving in Zorg, ZonMw-signalement, 2016.